

SA's Leading Past Year

Exam Paper Portal

You have Downloaded, yet Another Great
Resource to assist you with your Studies 😊

Thank You for Supporting SA Exam Papers

Your Leading Past Year Exam Paper Resource Portal

Visit us @ www.saexampapers.co.za

**SA EXAM
PAPERS**

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

NASIONALE SENIOR SERTIFIKAAT

GRAAD 12

RELIGIESTUDIES V1

FEBRUARIE/MAART 2014

MEMORANDUM

PUNTE: 150

Hierdie memorandum bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A (VERPLIGTEND)**VRAAG 1**

1.1	1.1.1	Hermeneutiek	(2)
	1.1.2	Apokriewe	(2)
	1.1.3	Theravada	(2)
	1.1.4	Talmoed	(2)
1.2	1.2.1	Goue reël • Dit is 'n universele etiese reël. • Dit is die reël wat in bykans alle godsdienste en ander etiese stelsels gevind word.	(4)
	1.2.2	Godheid • Hierdie begrip verwys na 'n heilige wese of Opperwese. • Dit beteken ook 'goddelik'.	(4)
	1.2.3	Misjna • Misjna verwys na die mondelinge Tora wat van een generasie na die volgende oorgedra is en later op skrif vasgelê is. • Die Misjna beteken ook eenvoudig 'lering'.	(4)
	1.2.4	Vergelykbaarheid • Dit beteken om in staat te wees om twee dinge te vergelyk, bv. om twee godsdienste te kan vergelyk. • Vergelykings kan eksplisiet of implisiet wees.	(4)
	1.2.5	Uniekheid • Uniekheid is die eienskap om uniek of ongewoon te wees. • In Religiestudies beteken dit dat elke godsdiens uniek of merkwaardig is.	(4)
1.3	1.3.1	Onwaar • Die Eucharistie/Nagmaal is 'n sakrament wat deur die Christene gehou word ter nagedagtenis aan Christus. • Die Eucharistie/Nagmaal is nie van toepassing op die verering van die voorvaders nie. • Ukulanda/Umbuyiso is 'n ritueel wat ter nagedagtenis aan die voorvaders gehou word.	(4)
	1.3.2	Onwaar • Die interpretasie van normatiewe bronne is op alle godsdienste van toepassing.	(4)
	1.3.3	Onwaar • Die filosofie van Karl Marx is 'n sekulêre wêreldbeskouing (kommunisme), in teenstelling met godsdiens.	(4)

1.4	1.4.1	E		
	1.4.2	G		
	1.4.3	D		
	1.4.4	C		
	1.4.5	F	(5 x 2)	(10)

TOTAAL AFDELING A: 50

AFDELING B

VRAAG 2

2.1	2.1.1	Moksha		
		• Die spirituele doelwit van mense om die siel te bevry. • Die spirituele doelwit van mense tot die hergeboorte van die liggaam sodat sy eenheid met Brahmin gerealiseer kan word. • Die hoogste staat waarin die mens bewustheid kan bereik. • Die staat waarin God geken word.		(4)
	2.1.2	Kanon		
		• Die bepaling van boeke wag gesag in a godsdiens het. • Dit is omdat mense glo dat dit geïnspireer of geopenbaar is, of omdat dit as sodanig verklaar is. • Die woord het oorspronklik na Christelike en Joodse geskifte verwys, maar dit verwys nou ook na versamelings heilige tekste in ander godsdienste.		(4)
	2.1.3	Mite		
		• Die woord beteken 'fabel'. • Verwysing na godsdienstige stories waarin dieper waarhede oor die lewe onthul word. • Mites probeer nie noodwendig 'n morele stelling maak nie. • Mites kan die basis van lering en dogma vorm in sekere godsdienste.		(4)
	2.1.4	Vergelyking		
		• Vergelyking verwys na 'n storie wat vertel word om 'n godsdienstige beginsel te illustreer of om 'n godsdienstige vraag te beantwoord. • Dit bevat godsdienstige oortuigings, idees, morele waardes en waarskuwings. • Dit speel af in die kulturele en sosiale omgewing van die mense wat dit skep.		(4)
	2.1.5	Identiteit		
		• Dit beteken dat die godsdiens individualiteit of 'n sekere persoonlikheid het wat dit van ander godsdienste onderskei. • Dit beteken die bevestiging van die waardigheid en waarde van 'n godsdiens. • Erkenning van wie ek, ons en ander mense is. • Dit beteken 'n eksklusiewe godsdienstige identiteit waarin mense sterk identifiseer met die oortuigings en doktrines van die godsdiens en dit as baie belangrik in hul lewens beskou.		(4)

- 2.2 2.2.1
- Kommunikasie met die voorvaders deur die ritueel van diereoffers is 'n unieke kenmerk van Afrika Tradisionele Godsdiens.
 - Voorvaders het die mag om siekte en rampe, maar ook geluk en gesondheid te veroorsaak.
 - Wanneer mense doodgaan, word daar geglo dat hulle by die geesteswêreld aansluit.
 - Die deel van 'n gemeenskaplike maaltyd, sodat die lewendes met die voorvaders kan kommunikeer.
 - Dit het nie 'n heilige teks nie. Leringe en rituele word mondeling van een generasie aan die volgende oorgedra.
 - Daar is geen spesiale dag van aanbidding nie. Die rituele self word eerder as heilig beskou.
 - Baie is stamgebonde.
 - Bejaardes, beide mans en vroue ('oogogo', 'nomkhulu') is belangrike leiers in Afrika Tradisionele Godsdiens.
 - Afrika Tradisionele Godsdiens plaas meer klem op die gemeenskap as op die individu.

(10)

- 2.2.2
- Alhoewel Afrika-godsdiens seker kernoortuigings deel, verskil hulle volgens ligging en plaaslike kultuur.
 - Die Aka-godsdiens word in Sentraal-Afrika beoefen. Onder die Aka-stamme is daar baie verskillende oortuigings, alhoewel 'n paar patrone die godsdiens van die verskillende stamme verenig.
 - Alhoewel die Aka-volgelingen in die skeppergees, Bembe, glo, glo hulle ook dat Bembe kort na die skepping uit skeppingswerk onttrek het.
 - Hulle glo in reïnkarnasie, maar net binne die menslike vorm.
 - Die Ama-Zulu-godsdiens erken die bestaan van 'n Opperwese genaamd uMvelinqangi.
 - uMvelinqangi is so ver verhef dat hy nie direk genader kan word nie. Alle kommunikasie vind deur die voorvaders plaas.
 - In die Aka-godsdiens word dans en sang gebruik ter ere van Dzengi om 'n suksesvolle jagtog te verseker.
 - Die Yoruba erken die bestaan van 'n Opperwese, maar hulle glo ook in godhede (gode) en die voorvaders.
 - Hulle het ook geheime gemeenskappe wat georganiseer word om die voorvaders te onthou.

(8)

- 2.3
- Volgelinge van die Baha'i-geloof glo dat Baha'u'llah die mees onlangse boodskapper van God is.
 - Sy koms word beskou as die begin van 'n nuwe era – een van vrede, geregtigheid en gelykheid.
 - Hulle het nie 'n teks wat uit heilige inspirasie ontstaan het nie.
 - Baha'u'llah het in sy leeftyd baie boeke geskryf. Dit staan gesamentlik as die *Tablette* bekend.
 - Hulle glo dat daar slegs een God is, en dat alle godsdiens die een God op verskillende maniere aanbid.
 - Hulle erken alle godsdiens.
 - Hulle organisasie en administrasie is uniek demokraties.

- Sake van hierdie gemeenskap word nie deur kerklede nie, maar deur verkose rade hanteer.
- Daar is nie interne verskille in hierdie godsdienste nie.
- Hulle glo dat hulle godsdienste eendag, in die verre toekoms, die enigste godsdienste sal wees.

(12)
[50]**VRAAG 3****3.1 Ek stem saam.**

- Statistieke toon wêreldwyd dat bywoning van godsdienstige funksies afneem.
- Die grootste afname was in Ierland.
- Volgelinge van ateïsme en sekulêre wêreldbeskouings neem wêreldwyd toe.
- Daar is 'n groter viering van kultuur as van godsdienstige oortuigings. Heilige dae word slegs as 'n ritueel gevier.
- Baie meer begrafnisse en troues (albei godsdienstige rituele) word bygewoon as gebedsbyeenkomste.

OF**Ek stem nie saam nie.**

- In die konteks van die verskeie sosiale ewels waarvoor ons vandag te staan kom, is daar 'n nuwe soeke na spiritualiteit, veral onder die jeug.
- Dit blyk duidelik uit die verskillende jeugkampe wat deur geloofsgebaseerde organisasies gereël word.
- Ouers wat godsdienstig is, se kinders is geneig om dieselfde godsdienste aan te neem.
- In Afrika word godsdienste as 'n belangrike deel van die lewe beskou.
- Dit is duidelik uit die groot aantal stedelike geboue wat as kerke gehuur word.

(10)

3.2 3.2.1 Skeiding van kerk en staat

- Dit word beskou as 'n groot stap na vryheid van intellek.
- Dominasie van enige een godsdienste in die staat lei tot die onderdrukking van ander opinies.
- Godsdienstige invloed oor die staat word as 'n oorsaak van konflik beskou.
- Oorloë word dikwels gevoer deur teokratiese state, bv. die Iran/Irak-oorlog, die kruistogte, ens.
- In die meeste moderne gemeenskappe het godsdienstige instellings nie dieselfde mag en invloed as wat hulle 'n honderd jaar gelede gehad het nie.

(4)

3.2.2 Godsdienstige skeptisisme

- Sekulêre humaniste aanvaar nie dat die bonatuurlike bestaan nie.
- Hulle bevraagteken die tradisionele geloof in God en goddelikheid, omdat daar geen wetenskaplike bewyse voor is nie.
- Hierdie tradisionele geloof in God is slegs vir 'n klein minderheid van die gemeenskap aanloklik. Die meerderheid is nie oortuig nie.
- Die verskeidenheid godsdienstige interpretasie veroorsaak baie verwarring.

(4)

3.2.3 Etiek gebaseer op kritiese kennis

- Sekulêre humanisme erken die sentrale rol van moraliteit in menslike bestaan.

- Etiek en moraliteit bestaan onafhanklik van godsdienstige norme.
- Mens kan godsdienst beoefen en steeds oneties wees, terwyl iemand met 'n sekulêre wêreldbeskouing die hoogste etiese beginsels kan volg.

(4)

3.2.4 Vrye ondersoek

- Dit word beskou as die eerste beginsel van sekulêre humanisme.
- Dit is noodsaaklik om die uitdagings wat die mens vandag ervaar, aan te pak.
- Die mens se kennis het geen perke nie, en die beperkings wat deur godsdienst, politiek, kultuur ens. gestel word, sal nie geduld word nie.
- Mense wat 'n sekulêre wêreldbeskouing volg, word nie deur godsdienstige of spirituele oortuigings gebind nie.
- Daar is demokratiese besluitneming wat op die meerderheidstem gebaseer is.
- Dit impliseer dat die meeste mense rasioneel is.

(4)

3.2.5 Wetenskap en tegnologie

- Wetenskaplike metodes en wetenskaplike redenering word beskou as die akkuraatste manier om die wêreld te verstaan.
- Kennis van die mens se plek in die heelal word deur wetenskaplike studie bepaal.
- Die mens word dikwels as niks meer nie as 'n gesofistikeerde dier beskou.

(4)

- 3.3
- Suid-Afrika is 'n sekulêre land.
 - Suid-Afrika word op grond van die Handves van Menseregte regeer.
 - Die Suid-Afrikaanse Grondwet laat vryheid van godsdienst toe.
 - Alle godsdienste word toegelaat om hul godsdienst vrylik te beoefen sonder die vrees van inmenging deur die staat.
 - Daar is godsdienstvryheid.
 - Tydens staatsfunksies domineer geen spesifieke godsdienst nie.
 - In staatskole is daar godsdienstvryheid.

(10)

- 3.4
- Die eerste kenmerk van dogma is dat dit twee vlakke van betekenis het.
 - Die eerste betekenis is 'n beginsel, leerstelling of stelsel hiervan, veral soos deur 'n kollektiewe godsdienstige gesag neergelê.
 - 'n Dogma word deur die kollektiewe godsdienstige gesag voorgelê as gegrond in goddelike openbaring.
 - Waar daar dogmas is, is daar ketters.
 - Dogma kan uitgedaag en verander word, indien nodig. Dit kan plaasvind alleen na deurtastende teologiese debat.
 - 'n Dogma is 'n kern of fundamentele lering, maar nie alle leringe is dogmas nie.

Voorbeelde:

- o In die Christendom het die Rooms Katolieke Kerk die maagdelike geboorte van Jesus as dogma aanvaar in 1859.
- o In Islam is daar geen God behalwe Allah nie.

LET WEL: Die kandidaat kan enige soortgelyke voorbeelde gee en moet daarvoor punte kry.

(10)
[50]

VRAAG 4**4.1 Ja**

- Suid-Afrika is 'n sekulêre staat. Alle godsdienste geniet gelyke status.
- Dit word ook in die media weerspieël.
- Godsdienstige feeste soos Ramadan, Kersfees, Diwali, Jom Kippoer word in die Suid-Afrikaanse media genoem.
- Televisieprogramme soos 'Issues of Faith' op SABC2 dek alle godsdienste in Suid-Afrika.
- Voor die eerste TV-nuusbulletin word elke godsdienst om die beurt 'n kans gegee om 'n inspirerende boodskap oor te dra.
- Op Radio Ukhozi FM word alle partye toegelaat om hul godsdienstige verskille uit te druk.
- Die Uitsaaiklagtekommissee van Suid-Afrika (UKKSA) ('BCCSA') ondersoek klagtes van godsdienstige of ander vooroordeel.

OF**Nee**

- Media-artikels is dikwels nie 'belangrike publieke sake' nie, maar eerder sensasionalisme.
- Verder ontvang die verskillende godsdienste in Suid-Afrika nie gelyke dekking nie.
- Die Christendom kry baie meer dekking as ander godsdienste.
- Dit word versterk deur spesiale Kersfees- en Paasfees-televisieprogramme.
- Dit word nie vir Eid of Diwali gedoen nie. Feeste van ander godsdienste kry baie minder dekking.
- In godsdienstige konflikte gee die media dikwels 'n bevooroordeelde siening.

(10)

4.2

- Godsdienste kry die meeste dekking vir irrelevante en negatiewe sake.
- Kontroversiële sake kry meer lugtyd (of spasie) as spirituele sake.
- Die politieke aspekte van godsdienstige idees en instellings kry die meeste dekking.
- Teologiese en spirituele vrae word selde as nuuswaardig aangebied.
- Indien godsdienstige leiers beskuldig word wandade is hulle hoofnuus.
- Daarenteen word godsdienstige leiers wat hul plig nakom om vir armes kos en klere te gee, nie as nuuswaardig beskou nie.
- Die uitsondering is toegewyde godsdienstige TV- en radiokanale soos Radio Veritas, TBN, Rheema Church, Islam TV, God's TV, ens.

LET WEL: Enige soortgelyke argumente moet aanvaar word.

(12)

4.3**4.3.1 Christendom**

- Geloof help Christengelowiges om die bestaan van God en erken en te bevestig.
- Geloof help Christene ook om volgens God se wil te leef.
- Geloof help die gelowige om die goddelik-onthulde geskifte met begrip te lees.
- Geloof help die gelowiges om die aard van hul skepper, God, waar te neem, daaroor na te dink en te probeer om dit te verstaan.

- Geloof verseker gelowiges van God se liefde en genade, wat in die Bybel beklemtoon word.
- Geloof bring hoop op lewe na die dood, ewige lewe.

(4)

Hindoeïsme

- 4.3.2
- Hindoeïsme sluit 'n groot verskeidenheid oortuigings en praktyke in.
 - Oortuigings moedig mense aan om in vrede saam te leef.
 - Oortuigings moedig Hindoes aan om volgens aanvaarbare morele waardes te leef.
 - Karma (die lewe wat jy nou leef sal die resultate bring – oorsaak en gevolg)
 - Die finale doelwit in Hindoeïsme is moksha of verlossing uit swaarkry, bejaardheid en uiteindelik die dood.
 - Oortuigings maak Hindoes bewus van die verhewe staat wat die menslike bewustheid kan bereik.
 - Oortuigings kweek vertroue en hoop op lewe na die dood.

(4)

- 4.4
- Hulle almal glo:
- dat God die Heer oor alles is wat bestaan
 - in Sy Engele
 - In heilige tekste
 - In Sy Boodskappers
 - In die Oordeelsdag
 - In Goddelike Bevel, hetsy goed of sleg

(10)

- 4.5
- Boeddhisme kan in drie hoofvertakkinge verdeel word.
 - Die drie vertakkinge is Theravada Boeddhisme, Mahanyana Boeddhisme en Vajrayana Boeddhisme.
 - Theravada Boeddhisme is die oudste skool van Boeddhisme.
 - Die ideaal in Theravada Boeddhisme is dat die individu 'n lewe van meditasie sal lei.
 - Die Mahanyana Boeddhisme het ontwikkel nadat mense die leringe van Theravada Boeddhisme te moeilik gevind het om te volg.
 - Die Vajrayana Boeddhisme leer dat ons verligting deur geduldige meditering bereik.
 - Die Mahanyana vorm nie 'n enkele groep nie.

(10)
[50]**VRAAG 5****5.1 Soedan**

- In die Soedan is die konflik nie godsdienstig van aard nie, omdat die meeste mense in Soedan Sunni-Moslems is.
- Die regering het egter sy eie interpretasie van Sharia-wette.
- Die Kartoem-regering is sterk, en word deur die 'National Islamic Front' (NIF) gelei.
- Hierdie party gebruik militêre mag om Sharia-wette op die hele Soedan, insluitend nie-Moslems, af te dwing.
- Dit kan beskou word as godsdienstige nasionalisme, omdat politiek gebruik word om 'n sekere godsdienstige interpretasie te versterk.

- Dit word nie in Islamitiese leringe toegelaat nie, omdat die Koran sê 'daar is geen verpligting in godsdiens nie'.
- Die noue interpretasie van godsdienstige leringe is 'n voorbeeld van hoe fundamentalisme konflik voed.
- Dit konflik is eerder etnies van aard.
- Die konflik is oor gebied en olie.
- Selfs na die verdeling in Noord- en Suid-Soedan duur grenskonflik en etniese konflik voort.
- Godsdiens is dus nie die oorsaak van die Soedan-konflik nie.

Die Israeli-Palestynse konflik

- Na die Tweede Wêreldoorlog was die Jode vasberade om hul eie tuisland te stig.
- Die konflik het begin met die stigting van Israel in wat toe Palestina was in 1946.
- Deur 'n aantal oorloë met die Arabiere, het die Jode die grense van wat hulle Israel genoem het, uitgebrei.
- Palestyne het beweer dat hul grond in terreuraanvalle deur Joodse bendes afgeneem is.
- Duisende Palestyne leef in ballingskap in ander dele van die wêreld. Hulle leef ook in vlugtelingkampe in Gaza en die Wesoewer.
- Israel het voortgegaan om nedersettings te bou op die grond wat hulle met geweld by Palestyne afgeneem het.
- Verregse Israeli's en Zioniste beweer dat Palestina volgens hul geskifte die eiendom van die Jode is.
- Hulle gebruik dus godsdiens as 'n basis vir hul aanspraak op die grond.
- Dit is 'n voorbeeld van godsdienstige nasionalisme, omdat die Likud-party aan bewind gekom het deur ekstremitiese sienings te bevorder.
- Fundamentalisme speel ook 'n rol, omdat dit 'n ekstreme interpretasie van die Joodse geskifte is wat gebruik word om die Jode se aanspraak op Palestina te regverdig.
- Palestyne het die Palestynse Bevrydingsorganisasie (PLO) onder Yasser Arafat gestig.
- In die vroeë 1990's het die PLO verdeel in twee politieke partye (die 'Palestinian Authority' en HAMAS) is gevorm.
- HAMAS is gevorm uit godsdienstige nasionalisme. Hulle spirituele leiers is ook politieke raadgewers.
- Daar is geen bewyse van fundamentalisme onder die Palestynse politieke partye nie.
- Hierdie konflik is 'n voorbeeld van hoe fundamentalisme en godsdienstige nasionalisme konflik kan veroorsaak.

Noord-Ierland

- Noord-Ierland word deur die Verenigde Koninkryk regeer.
- Die bevolking bestaan uit beide Katolieke en Protestante.
- Vir baie jare het sommige Katolieke groepe vir onafhanklikheid van Brittanje geveg.
- Een van hulle is Sinn Féin.
- Hulle verkies vereniging met Ierland.
- Die Protestante in Ierland het egter teenstand gebied.

- Dit het 'n burgeroorlog veroorsaak wat onlangs eers beëindig is.
- Hierdie konflik kan beskou word as godsdienstige nasionalisme, omdat die Katolieke godsdienstige eenheid met Ierland wou hê.
- Dit kan ook beskou word as fundamentalisme, omdat daar 'n begeerte was om nie Protestante in die weerstand toe te laat nie.

(20)

5.2 Boeddhisme

- Hulle bevorder gedeelde menslikheid.
- Daar is die gedeelde strewe na geluk en die vermyding van lyding.

Christendom

- Jy moet jou naaste liefhê soos jouself. Hierdie lering moedig mense aan om almal eenders te behandel.
- Jy mag nie moord pleeg nie: Dit verwys na die heiligheid van menslike lewe.

Islam

- Daar is geen verpligting om Islam te aanvaar nie – Dit beteken dat iemand se verklaring van sy geloof vrywillig en opreg moet wees. Dit laat vryheid van godsdienst toe.
- Die instelling van zakaat (welsyn) verseker dat basiese behoeftes vir kos, skooling en klere bevredig word.

Afrika Tradisionele Godsdienst

- Die beginsel van ubuntu moedig mens aan om hulp in die gemeenskap te verleen.
- In die gebruik van Ilima, help die gemeenskap diegene wat hulpbehoewend is.

LET WEL: Ander leringe wat met menseregte verband hou, moet ook aanvaar word.

(20)

- 5.3 Vir die doel van hierdie memorandum word die leringe van twee godsdienste bespreek. Die kandidaat moet egter gekrediteer word vir die bespreking van leringe uit enige ander godsdienst.

Boeddhisme

- Dit bevorder 'n gedeelde menslikheid (onselfsugtigheid).
- Daar is 'n gedeelde aspirasie om geluk te verwerf en om die lyding van alle lewende wesens te vermy.
- 'n Boeddhistiese credo lui as volg: 'Geen lewende wese, insluitend die mens, mag skade berokken word nie.'
- Boeddhisme het daarom nooit oorlog gebruik om sy leringe te versprei nie, aangesien dit 'n skending van basiese menseregte is.
- Hierdie godsdienst word bevorder deur diens aan die mens (klinieke, skole ens.).
- Boeddhisme laat vryheid van keuse in sosiale verhoudinge toe: rituele van ander godsdienste mag beoefen word, maar die persoonlike oortuigings moet Boeddhisties bly.

Die Christendom

- 'Jy moet jou naaste liefhê soos jouself.'
- Hierdie lering moedig onselfsugtigheid aan./Behandel almal gelyk.
- 'Geseënd is die hand wat gee.'
- Hierdie lering moedig welwillendheid aan. Dit behandel die basiese reg van voedsel en skuiling.
- 'Jy mag nie doodslaan nie.'
- Dit verwys na die heiligheid van die mens se lewe.
- 'Jy moet jou vrou liefhê soos jou eie liggaam.'
- Dit beklemtoon geslagsgelykheid.

(10)

[50]**TOTAAL AFDELING B: 100****GROOTTOTAAL: 150**